

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefran kirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglasi): Trikrat razdeljena peti vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 34.

V Ljubljani, dne 31. oktobra 1913.

Leto I.

Govor poslanca grofa Barba k deželnemu proračunu za leto 1913.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Konec.)

Tujski promet. — Septemberski izgredi l. 1908.

Visoka zbornica! Opozoriti pa hočem še na nekaj, t. j. na promet tujcev. Z ozirom na srečne predpogoje naša dežela tudi ne zaostaja za drugimi deželami, ki so bogate na naravnih krasotah. Nisem mnenja, da bi zlahka našli razmeroma tako majhno deželo, kakor je Kranjska, ki bi imela tako različne lepe kraje, ki gotovo velikansko vplivajo s svojimi krasotami na tujce, ki prihajajo v našo deželo. Na eni strani imamo lepa visoka gorovja na Gorenjskem, na drugi strani pa velezanimive kraške pokrajine in končno lepo dolensko stran, to so tako različne pokrajine, ki vsaka zase čudovito učinkuje na tujce in ima vsaka zase veliko privlačno moč. Seveda je zelo težko, ustvariti v deželi tujski promet; ali mislite, da se je tujski promet mogoče dvignil po znanih izgredih meseca septembra l. 1908.? Mislite li, da ste s temi izgredi

dvignili promet tujcev v deželi. Niste li istega mnenja kakor jaz, da so brezvestni agitatorji, ki so povzročili te izgrede, deželi in prebivalstvu le škodovali in da so ti agitatorji s temi izgredi oropali deželo njenega dobrega glasu? Seveda ti izgredi niso bili tako strašni, kakor so poročali nekateri dunajski listi, vsaj je znano, da časopisje vedno pretirava, ki mora svoja poročila vedno okrasiti, da so zanimivejša. — S tem pa je prišla dežela Kranjska ob svoj dober glas. In četudi sedaj ni sluha ne duha o oni razburjenosti, seveda le vsled zdravih pojmov, ki so razširjeni med kmetskim prebivalstvom, je vendarle Kranjska dežela in njen tujski promet vsled teh obžalovanja vrednih dogodkov, ki so se vršili meseca septembra l. 1908., hudo oškodovana.

Trilizem in zboljšanje gospodarskega položaja.

Sedaj pa, gospoda moja, se hočem še enkrat pečati z izvajanji gospoda poročevalca. Gospod poročevalec nam je namreč predložil nekaj zelo zanimivih statističnih podatkov, kako naša dežela zaostaja za drugimi deželami glede tvornic itd., prišel pa je nato do nekako čudnega končnega zaključka s tem, kako bi se dal finančni položaj dežele Kranjske povzdigniti

Podlistek.

Pomota.

Povest. — Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska.

Postovenil Podravski.

(Dalje.)

In kadar je jela premišljevat o teh njegovih čudnih očeh, se je globoko zatopila v misli. Postajala je pred zrcalom in odhajala od njega s prijaznim smehom. A vsakokrat se ji je zdelo, kakor bi čula reči Štefana: „Zala si — zala! Ti edina bi me znala rešiti...“ Toda ona ga je le sočutno pomilovala in svesta si svoje npravne moči, se še tem bolj vneto spominja Martina. In kadar je pisala odgovor na njegova pisma, ki so bila prenapolnjena od pozdravov, kar ji poprej ni dopustila bojazljivost, je sedaj sladka tesnoba in ljubavno koprnjenje kukalo izmed vrst. „Ubogí Štefan!“ je pomislila pri tem vsekdar sočutno.

A ubogí Štefan je prenašal svoje pregnanstvo v rojstno vas dovolj znosljivo. Z gosposko brezbriznostjo se je sprehajal zvižgaje po vasi, ali sedel v krčmi ter se po mažarski hudoval pred Rizko na vas in „be-

daste“ ljudi. Ščipajoč ženske in popivajoč radi dolgega časa toplo pivo, je govoril mladi natakariči zaljubljene besede, oči pa so mu uhajale slično pogledu gladnega volka skozi vrata v kuhinjo, kjer se je vrtela rdečelična, zala Luzka. Včasih je krenil v mesto ter se vrnil na koleslju, v družbi gospóde njegovega okusa in načina življenja ter „hulal“ ž njo do svita.

Enkrat po takšnem izletu se je raznesla novica: „žandar se je srečal na poti z mladim gospodarjem Kolarjem, ki se mu s težko obloženim vozom ni utegnil ogniti s poti. Pripeljali so ga vsega krvavega — žandar ga je ranil z bodalom na smrt...“

Ta novica je razburila vse vaščane. Sovraštvo proti malopridnežu je izbruhnilo; ljudje so bili razdraženi radi težke poškodbe človeka iz njihovih vrst. Zaletaval se je sicer v vsakega, toda obnašali so se proti njemu doslej z neko prizanesljivostjo. Naj se le prikaže sedaj pred oči svojih sramotiteljev; krotek sicer narod je pripravljen ga celo kamnjati.

Betka je kar otrpnila ob tej novici. Štefana je smatrala za poboljšane in to jo je zblížalo ž njim. V zaupljivem razgovoru ji je Štefan priznal marsikaj, kar je bilo še hujše nego to, toda opravičevala ga je, češ, da je nesrečen in je bila gotova doprinesti Bog

in izboljšati. Rekel je: Ko bodo Slovenci in Hrvati zedinjeni in združeni v eni skupni jugoslovanski državi, potem bo gospodarski položaj sijajen! Dokaza za to svojo trditev seveda ni doprinesel. S to mislijo se gospod poročevalca dr. Krek zelo rad bavi. Pred nekaj leti je naravnost s pesniško navdušenostjo govoril o skupnosti, o združitvi vseh Jugoslovanov, tako, da sem mnenja, da je tudi v tem trenutku vplivala pesniška žilica na finančnega politika. Saj je marsikdo tudi lahko pesnik, ne da bi koval pesmi v rimah.

Gospoda moja! Proti taki sanjariji moram odločno nastopati! Prvič moram to storiti s stališča našega konservativnega mišljenja, katero nam nikakor ne pripušča, da se izvrši posilen preobrat v naši državi. Mislite li, da se da tak preobrat izvršiti brez vsakih nasilstev, če hočemo dežele ali njih dele odcepiti od ene državne polovice in jih priklopiti drugi državi, ali če odtrgamo od obeh državnih polovic nekatere dele in ustvarimo iz njih tretjo državo? Da se tak preobrat ne sme izvršiti, to je že z avstrijskega stališča samo ob sebi umevno, nadalje pa tudi umevno s kranjskega gospodarskega stališča. Častiti gospodje, mislite li, da se ljudem na Hrvaškem v gospodarskem oziru bolj godi kakor našemu prebivalstvu? Jaz za svojo osebo sem mnenja, da je zveza z gospodarsko močnejšimi, bolj razvitimi deželami vedno ugodnejša od one z gospodarsko slabejše razviti deželami. In gospoda moja! Misel skupnosti Hrvatov in Slovencev je umetno ustvarjena, ta misel ne živi v ljudstvu. Zelo dobro vem, da Slovenec na Dolenjskem vedno prezirljivo gleda na Hrvata, ker ga smatra za manj vrednega, nasprotno pa zopet Hrvat omalovažuje Slovenca. Že iz tega vzroka je nemogoče, da bi živeli Slovenci in Hrvati združeni eden poleg drugega v eni in isti državi.

Opozoriti mi je še na dejstvo, da Hrvati in Slovenci niso en narod, že vsled tega ne, ker so se Hrvati mnogo pozneje naselili kakor pa Slovenci, in sicer za približno 300 let pozneje.

Da sta si jezika obeh narodov slična in da sta si zlasti ob meji skoraj enaka, to vse je umevno.

Za spravo med Slovenci in Nemci!

Visoka zbornica! Mnenja sem, da obstoja mnogo večje sorodstvo, kakor med Slovenci in Hrvati, tu v naši deželi pravzaprav med Slovenci in Nemci. V mnogih slučajih — nočem reči v splošnem — si izvoli v naši deželi vsak svojo narodnost. Mnogo je ljudi, ki imajo popolnoma slovenska imena, pa so Nemci, obratno pa jih je tudi veliko število, ki so Slovenci, pa imajo nemška imena. Kje naj iščemo vzroka temu! To je čisto naravno vsled tega, ker so prebivali tu že stoletja in stoletja Nemci in Slovenci skupno v eni deželi. Vzemimo n. pr. le en okraj na Gorenjskem, Škofjo Loko. Sčasoma se je v tem okraju vse poslovenilo. V marsikaterih družinah je tu eden brat Slovenec, drugi pa Nемеc, oče je Nемеc, sin pa Slovenec in obratno. Vsi ti se razlikujejo le po jeziku, ki ga govore. Gotovo so si vsi ti v bližnjem sorodstvu, kakor pa dva jugoslovanska naroda, vrhutega pa morajo še skupno v eni in isti deželi živeti.

Narodnostna sprava.

Visoka zbornica! Odkar sem stopil v politično življenje, sem vedno zastopal edino le en program: program sprave med Nemci in Slovenci v tej deželi, program združenja obeh narodov, in mnenja sem, da je skupno delovanje obeh narodov mogoče v korist deželi sami in mi, zastopniki veleposestva in sploh veleposestniki tu na Kranjskem, ki živimo izza svojih otročjih let skupno s slovenskim prebivalstvom v deželi, ki poznamo njegove težnje, mi veleposestniki, katerih družine so se stoletja s slovenskim prebivalstvom dobro sporazumevale, smo iskreni prijatelji slovenskega naroda in smatramo se poklicanim in upravičenim, da delamo za spravo, za skupno delovanje obeh narodov!

Gospoda moja! Če hočete to doseči, — mi smo vedno pripravljene, resno sodelovati v dosegu tega cilja. (Zivahno pritrjevanje in ploskanje je sledilo tem izvajanjem.)

vé kaj, samo da bi se poboljšal. In čudno: ko je čula, da je preklinjal, ga je še bolj pomilovala. V svoji plemenitosti ga je jela opravičevati pred ženskami, toda kmalu je umolknila pred njihovim zbadljivim smehom in čudnimi pogledi.

„Posmehujejo se mi, da se potegujem zanj“, si je mislila.

Ko je šla zvečer po vodo h grajskemu vodnjaku, je zagledala v mraku človeka z gorečo smotko v ustih. Stopil je izmed drevja ter jo krepko prijel za roko. Srce ji je močno zatripalo.

„Štefan!“ je zaklicala prestrašena.

„Tiho, za Boga!“ ji odvrne on zamolklo, vedno močnejše stiskajoč njeno roko ter vlekoč jo v senco. „Slaba bi mi predla, ako me kdo tu zagleda.“

„Kaj si doprinesel?“ mu je očitala, tresoča se od razčiljenosti in strahu, ki je prehajal od njega na njo. V temi je zagledala njegovo blede, od strasti popačeno lice — nehoté se je umaknila od njega. On pa jo je držal močno, krčevito.

„Mogoče, da sem ubil človeka“, je dejal zamolklo, „in to, kar se zgodi z menoj, bo kaznen za vse — za vse. Zapró me, da nikdar več ne bom videl belega solca... ali pa me obesijo...“

„Štefan, za Boga!“ se je prestrašila Betka in njena roka se je mrzlično tresla v njegovi roki.

„Obesijo me, kajti naši orožniški zakoni so strogi za one, ki se pregrešé, kakor sem se pregrešil jaz. Oko za oko — smrt za smrt“, je nadaljeval neusmiljeno z glasom kesanja. Nje se je polastil občutek strahu, združen z gnusom. Toda pod vplivom njegovega glasu in odseva njegovih očes, ki so se čudno svetile v mraku, je stala pred njim kakor začarana. Podala mu je celo drugo roko in rekla:

„Skrij se, Štefan, ali zbeži kam, za Boga!“

„Ti se bojiš zá-me?“ se je razveselil nesrečnež, „ti dobra moja duša...“ Prijel jo je z roko okrog vitkega života in ker se mu ni branila, se sklonil k njej s previdno nežnostjo.

„Zbeži daleč — v Ameriko. Ondi te ne najdejo, nihče te ne spozna“, je nadaljevala, oveseljena nad tem, da se ji je posrečilo najti rešitev za reveža. Toda on ji je jel otožen in pobit takoj ugovarjati.

„Čemu?“ ji pravi vdano s tem pokornim, otožnim glasom, ki jo je vsekdar ganil, „čemu se rešiti, da bi bil potem nemara še hujši kakor sem doslej? Rešiti si življenje — ali mi je dosti mar zanj?! Saj sem itak nesrečen — na ta način se vsaj konča vse enkrat za

Zastopniki deželnega odbora v cestnih okrajnih odborih.

V zadnji seji deželnega odbora so bili imenovani zastopnikom deželnega odbora v cestne okrajne odbore:

Cestni okrajni odbor Bled: Gabrijel Ferjan, posestnik v Ribnem; Janez Piber, deželni poslanec, Gorje; Ivan Markeš, posestnik v Bohinjski Bistrici (vstopi, ko bo obračun za zgradbo ceste Srednjavas—Fužine končan).

Cestni okrajni odbor Brdo: Janez Bergant, posestnik, Krasce; Franc Zupančič, župan, Dolsko; Ivan Cerar, župan, Brezovica.

Cestni okrajni odbor Cerknica: Ludovik Bonač, c. kr. poštar in posestnik, Begunje; Andrej Beričič, trgovec, Rakek.

Cestni okrajni odbor Črnomelj; J. M. Skubic, Črnomelj; J. Bohte, pos., Zastava; J. Šterk, trgovec, Vinica.

Cestni okrajni odbor Idrija: Josip Billek, c. kr. dvorni svetnik, Idrija; Franc Didič, hotelir, Idrija; Anton Leskovec, posestnik, Jeličin vrh št. 18.

Cestni okrajni odbor Ilirska Bistrica: Martin Škerjanec, župnik, Prem; Ivan Jenko, posestnik, Topolec št. 21; Anton Boštjančič, posestnik, Harije 44.

Cestni okrajni odbor Kamnik: Valentin Benkovič, posestnik, Kamnik; Andrej Mejač, veletržec, Komenda; Matija Willtschnigg, graščinski oskrbnik, Križ.

Cestni okrajni odbor Kočevje: Martin Briški, posestnik in trgovec, Vast št. 21, občina Fara; Rudolf Schadinger, gozdni mojster, Kočevje; Jožef Obergföll, c. kr. profesor v pokoju, Kočevje.

Cestni okrajni odbor Kostanjevica: Janez Gnjezda, župnik, Velika Dolina; Jožef Gramc, posestnik, Vinji vrh, občina Sv. Križ pri Kostanjevici; Ivan Krhin, župan v Št. Jerneju.

Cestni okrajni odbor Kranj: Franc Kuralt, posestnik in gostilničar, Kranj; Ivan Brodar, posestnik v Hrastju pri Kranju; Anton Koritnik, župan v Cerkljah.

Cestni okrajni odbor Kranjska gora: Ignacij Hrovat, posestnik in občinski svetnik, Jesenice; Josip Mulej, župan in posestnik, Koroška Bela; Jožef Pintbah, posestnik v Ratečah 4.

Cestni okrajni odbor Krško: Dr. Janko Hočevar, župan, Krško; Andrej Pirc, pos., Ravne; Jožef Pfeifer, c. kr. poštar, Leskovec.

Cestni okrajni odbor Litija: Matej Rihar, dekan, Šmartno; Jožef Ranzinger, posestnik in mesar, Zagorje; Franc Drnovšek, župan v Hotiču.

Cestni okrajni odbor ljubljanska okolica: Franc Juvan, posestnik, Srednji Gameljni; Franc Žitnik, posestnik, Laniše.

Cestni okrajni odbor Logatec: Fr. Istenič, posestnik, Gorenji Logatec; Franc Maček, posestnik, Dolenji Logatec; Alfred Körbel, gozdni mojster, Planina.

Cestni okrajni odbor Lož: Ivan Turk, posestnik, Lož; Franc Drobnič, posestnik, Hudi vrh, občina Bloke; Franc Modic, posestnik, Runarsko.

Cestni okrajni odbor Metlika: Martin Matjašič, posestnik, Rosalnica 39; Davorin Vukšinič, oskrbnik, Metlika; Ivan Konda, župan občine Črešnjevce.

Cestni okrajni odbor Mokronog: Anton Zaman, posestnik, Dobruška vas; Anton Bulc, posestnik, Mokronog; Ivan Hladnik, državni poslanec, Trebelno.

Cestni okrajni odbor Novo mesto: Franc Beg, posestnik, Gornje Sušice 1; Jožef Bojanc, posestnik, Št. Peter; Herman Goriany, graščak, Ruperč vrh. — Za občini Brusnice—Orehovica se imenuje Franc Gazvoda, posestnik, Brusnice.

Cestni okrajni odbor Postojna: Križaj, Št. Peter; N. Lenček, Postojna; A. Srebotnjak, posestnik, Predjama.

Cestni okrajni odbor Radeče: Jakob Rižnar, župan, Radeče; Ludovik Bojec, župnik, Št. Janž; Nik. pl. Gutmannsthal, graščak, Hotemež.

Cestni okrajni odbor Radovljica: Florijan Janc, hotelir, Radovljica; Fr. Valjavec, župnik, Leše; Jožef vitez Pogačnik, državni poslanec, Podnart; Anton Frelj, občinski svetovalec, Brezje.

Cestni okrajni odbor Ribnica: Janez Kaplan, posestnik, Dolenja vas št. 63; Franc Traven, župnik, Sodražica; Anton Pelc, posestnik in gostilničar, Ribnica.

Cestni okrajni odbor Senožeče: Jakob Turk, posestnik, Hrenovice 40; Iv. Bešter, župnik, Senožeče; Magajna, Gorenje Vreme. — Za občino Senožeče: Ivan Zelen, trgovec, Senožeče št. 187.

vselej. Ti, Betka, veš najbolje, kako sem nesrečen — toda ne veš, da si tega kriva ti!

„Jaz!“ se prestraši mlada žena. Toda slutila in čutila je čemu.

„Ti Betka, ti edina... Vendar čemu govoriti? Dobro veš, da te imam rad — zelo rad! Tebe in nobeno drugo! A ti ne boš moja nikdar!“ se je pritožil strastno.

„Štefan, za Boga, kaj govoriš? mu odvrne s težavo ona. Z nežnim čutom nedolžne koketke, dovolj razvitim pri ženski izmed národa, je to sicer slutila, toda naravnost izpovedano priznanje jo je kar omračilo.

„Zbeži z menoj tudi ti, moja duša“ je nadaljeval on že brez razčiljenosti in s sladkim nežnim šepetom; „s teboj pojdem, če treba, na konec sveta. Postanem drugi človek. Delati hočem — na rokah te bodem nosil...“

„A Martin?“ pride ji na misel vprašanje, „njegova žena sem, Štefan“, mu odvrne resno, s poudarkom.

„Kaj ti je on mar. Ti boš moja — moja žena, duša moja!“ ji reče on lahko, odločno, zmagovito.

„To ni mogoče!“ je hotela zaklicati, prevzeta s tem lahkim tonom in obenem osupla. Toda v tem

hipu je začutila njegovo sapo, njegova usta so se jela bližati njenim. Slično blisku se je polastil gnus. Poprej nego se je dotaknil z ustmi njenih ust, se mu je preganila preko roke — bila bi padla, ako bi je ne bil krepko držal. Hipoma je razumel njen upor in gnus. Urno jo je prijel za roke.

„Tako, kaj-kaj?“ je jecljal močno razžaljen, „torej kaj, ako me imaš rada?...“

„Jaz tebe?“ se je začudila in se kazala razžaljeno. Vsa se je tresla. Brezobzirno mu je spulila roko iz njegove roke, ker njena dotika je vzbujala v njej tisti gnus kot predstava njegovega poljuba.

„Čemu torej hodiš toliko za menoj kot nekaka vlačuga?“ je izbruhnilo surovo iz njega, kaj iščeš tukaj?“

Osramočena do dna duše z besedami, katere ji je vrgel v obraz, se je spustila v dir. Za seboj je čula še njegovo surovo zmerjanje. Kot splašena srna je zbežala v kuhinjo. Iz vsega strahu in sramote jo je najbolj pekla drznost, da se je upal bližati se ji s svojimi nečistimi ustmi. Obrisala si je lice z zastorom in se razjokala.

(Dalje prihodnjič.)

Cestni okrajni odbor Škofja Loka: Jožef Hafner, trgovec in gostilničar, Škofja Loka; Franc Weber, posestnik, Jesenovc pri Železnikih; Jožef Šubic, posestnik, Gorenja vas 30.

Cestni okrajni odbor Trebnje: Jožef Kek, župan, občina Velika Loka na Pljusk; Henrik Povše, župnik, Čatež; Jožef Miklič, posestnik, Lukovk št. 10. — Za občino Sela se imenuje: Franc Trunkelj, posestnik, Log št. 3, pošta Zagradec.

Cestni okrajni odbor Tržič: Franc Ahačič, župan v Tržiču; Martin Dolžan, posestnik v Novakih; Peter Bohinjec, župnik v Dupljah.

Cestni okrajni odbor Velike Lašče: Anton Hočevar, posestnik, Kopolje 38; Štefan Petrič, posestnik, Dvorska vas 12; Franc Peček, posestnik, Velike Lašče 47.

Cestni okrajni odbor Vipava: Ferdinand Škulj, posestnik, Vrhpolje; Filip Trčelj, posestnik, Grivče pri Šturijah; Franc Andlovic, posestnik, Gradišče.

V cestni okrajni odbor Višnja gora: Janko Zupančič, župan, Višnja gora; Franc Pešec, župnik, Krka; Janez Kovačič, posestnik, Vrhovo.

Cestni okrajni odbor Vrhnika: Anton Kobi, posestnik, Breg; Fran Tršar, župan, Vrhnika; Valentin Koritnik, posestnik, Priše pri Polhovem gradu.

Cestni okrajni odbor Žužemberk: Miha Legan, posestnik, Gradenc; Fr. Rus, posestnik, Zafara; Janez Arhar, posestnik, Trečavas.

Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 25. oktobra 1913.

Naprava cevovoda, dobava dveh turbin po 1500 HP in dobava električne opreme za deželno električno centralo na Završnici se odda najboljšim in najcenejšim ponudnikom.

Sklene se zgraditi daljnovode in krajevna omrežja v lastni režiji.

Za obratno hišo za deželno elektrarno na Završnici se kupi potrebni svet.

Vzame se na znanje, da ima vodstvo gostovanja kr. zem. hrv. kazališta v deželnem gledališču v Ljubljani intendant sekcijski svetnik pl. Treščec in da je neposredno vodstvo drame poverjeno g. Ig. Borštniku ter da je zastopnik g. pl. Treščeca v njegovi odsotnosti g. Fran Govekar.

Zgradba cevnege jarka za vodovod v občini Moste pri Ljubljani se odda ponudniku Fischer & Komp. v Ljubljani.

Izdelava detajlnega projekta za skupinski vodovod Ribnica—Kočevje se poveri tvrdki Lončarič.

Sklep direktorija deželne banke o dovolitvi 140.000 K posojila cestnemu odboru v Idriji in o dovolitvi 150.000 K občini Moste za zgradbo nove šole se odobri.

Deželni knjigovodja g. Henrik Lindtner se pomakne v zmislu dotičnega deželnozborskega sklepa v 2. stopinjo 4. plačilnega razreda.

Državno užitinno v zakupnih okrajih Postojna, Višnja gora, Žužemberk, Novo mesto, Kranj, Studenc, Kostanjevica in Kamnik je finančno ministrstvo prisodilo za leto 1914. deželi za zakupnino 160.000 kron (doslej nad 195.000 K).

Imenujejo se zastopniki dež. odbora v vse cestne odbore. — Šola za bolniško strežbo na deželi se v kratkem otvori in naprosi Kranjska hranilnica, da prepusti v to svrhu potrebne prostore.

Nemški cesar Viljem na Dunaju.

V nedeljo, dne 26. t. m. je dospel nemški cesar iz Konopišta, kjer je obiskal prestolonaslednika in se je udeležil lova na fazane, na Dunaj. Naš cesar ga je sprejel z velikim spremstvom. Po sprejemu sta se odpeljala oba vladarja v Schönbrunn. Spotoma jih je pozdravljala velika množica ljudstva. V Schönbrunnu se je vršil še enkrat sprejem in pozdravljanje nadvojvodinj. Na to sta imela oba vladarja daljši razgovor v sobah našega cesarja. Nemški cesar je dal položiti na krsto umrle cesarice in rajnega prestolonaslednika pri kapucinih venec. Zvečer se je nemški cesar zopet poslovil najprej od našega cesarja in potem od nadvojvod. Ob 9. zvečer se je nemški cesar zopet odpeljal iz Pencinga.

Stroški prve balkanske vojske.

Kakšne vsote požrejo dandanašnji vojske, sledi najbolje iz stroškov, ki so jih imele balkanske države in Turčija. Pri Turčiji se dajo ti stroški sedaj le približno izračunati, dočim so Grčija, Srbija in Bolgarija predložile finančno-tehnični komisiji v Parizu istinite podatke o stroških. Vojni stroški Turčije so znašali 720 milijonov mark, Bolgari so imeli skupnih vojnih izdatkov 613.6 milijonov, Grčija 279.2 milijonov in Srbija 181.2 milijonov mark. Skupni stroški prve balkanske vojske znašajo torej nad 1 $\frac{3}{4}$ milijarde mark, od katerih odpade 1 milijarda in 74 milijonov na prejšnje zaveznike.

Proslava stoletnice bitke pri Lipskem na Dunaju.

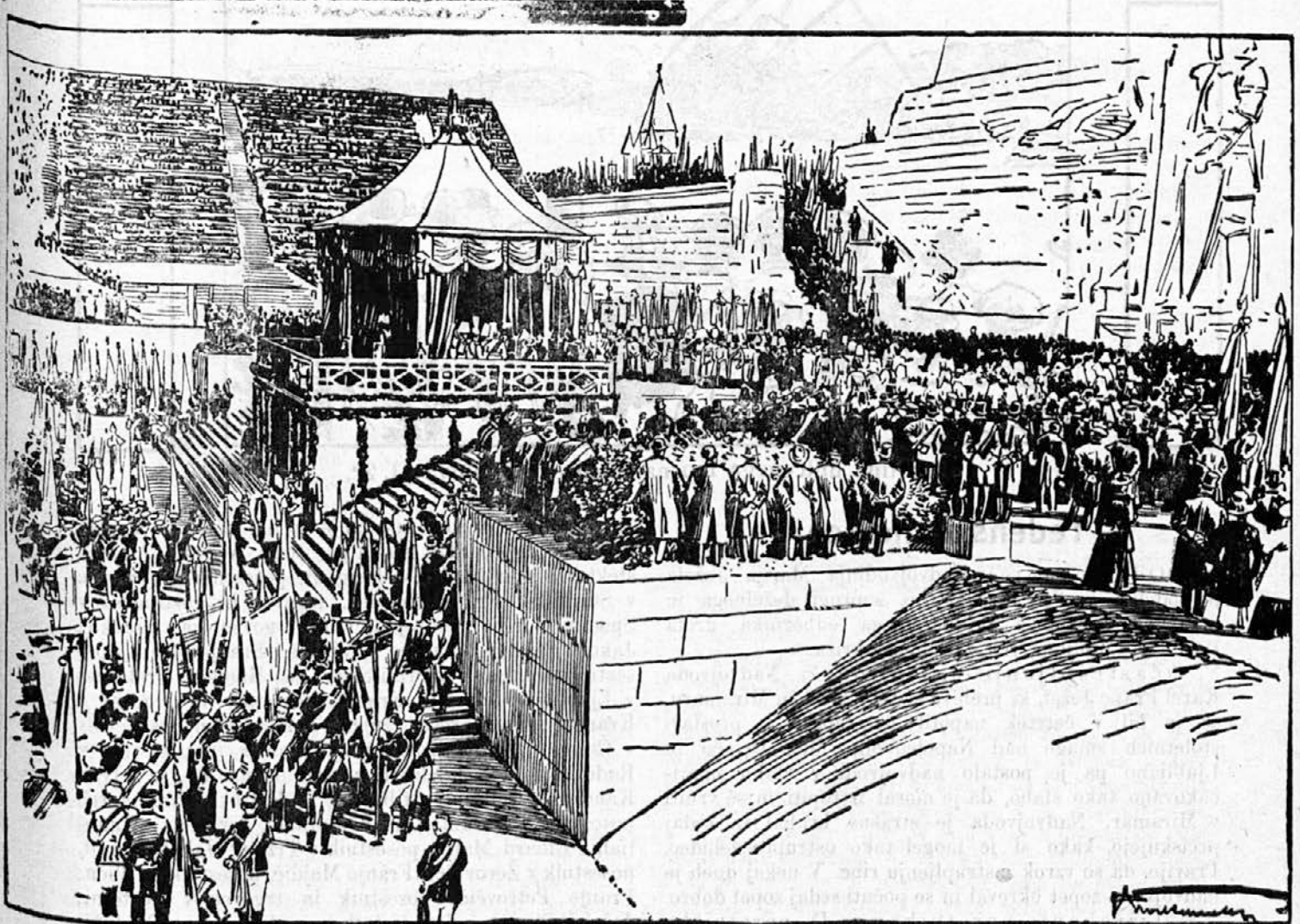
Povodom proslave stoletnice bitke pri Lipskem se je vršila na Dunaju na Schwarzenbergovem trgu velika vojaška parada. Že v zgodnjih jutranjih urah se je zbralo na celi Ringstrasse, ki je bila vsa v zastavah, na tisoče ljudstva, ki je komaj čakalo pred Schwarzenbergovim spomenikom, da se prične slavje. Cesar se je pripeljal v generalski uniformi v odprtem vozu na slavnostni prostor. Ne daleč od Schwarzenbergovega spomenika je stopil naš cesar iz voza in je najprej pozdravil prestolonaslednika in ostale nadvojvode. Nato se je podal cesar k spomeniku, kjer je položil lep lavorikov venec, čigar trakovi so imeli napis: «Slavnemu feldmaršalu Karolu knezu Schwarzenbergu Franc Jožef I.» V tem trenutku je oddala ena baterija 20 strelav in vojaška godba je zaigrala cesarsko himno. Med tem časom je stal cesar pred spomenikom, nato pa je pozdravil člane Schwarzenbergove in Radetzkyjeve družine in se nekaj časa z njimi pogovarjal. (Glej sliko.)

Blagoslovljenje spomenika na mednarodno bitko pri Lipskem.

V prisotnosti nemškega cesarja, zvezinih knezov in zastopnikov prijateljskih vladarjev se je pričela dne 18. t. m. v Lipskem slavnost odkritja spomenika na mednarodno bitko. Bilo je lepo jesensko vreme. Na tisoče in tisoče ljudstva se je udeležilo tega slavja, ob katerem se je odkrila velikanska zgradba spomenika, ki naj oznanjuje poznim rodovom junaške čine naših

Cesar Franc Jožef x in prestolonaslednik xx pri slavnosti stoletnice bitke pri Lipskem na Dunaju.

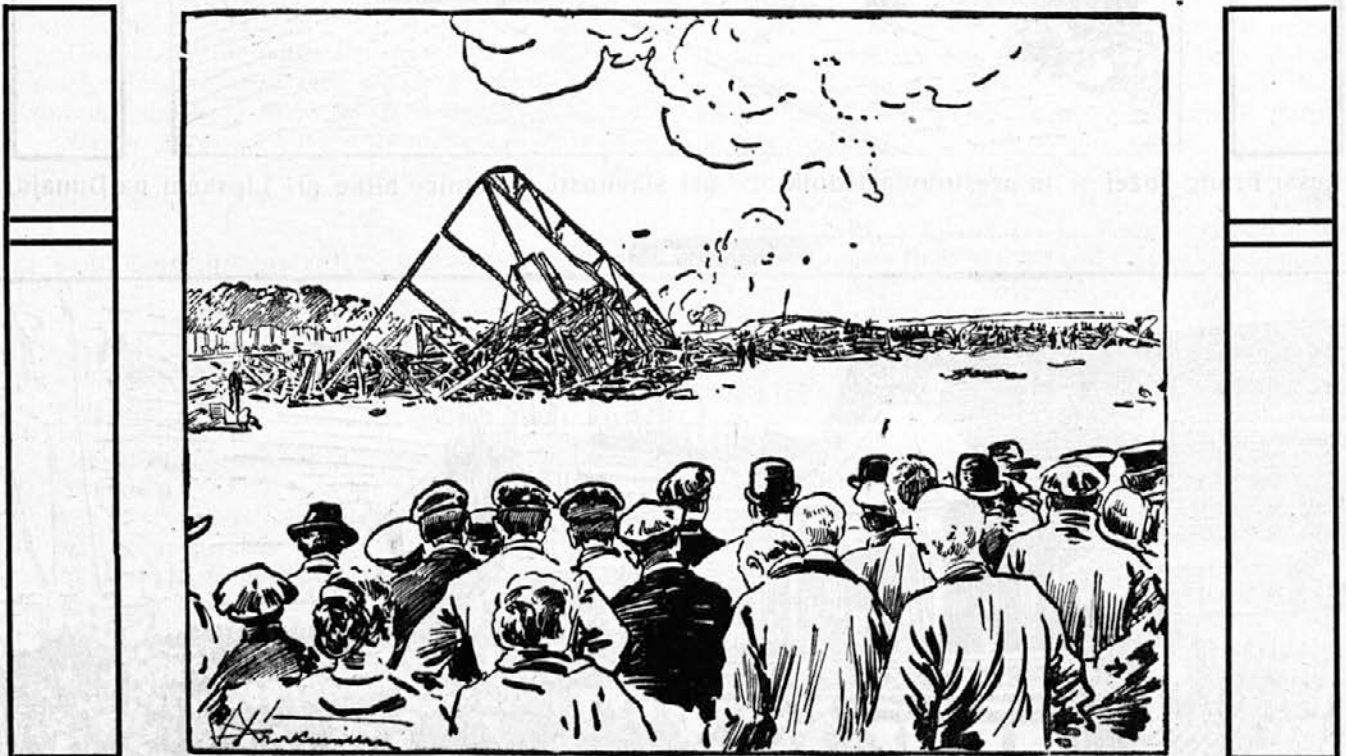

Blaagslovljenje spomenika na mednarodno bitko pri Lipskem.

prednikov iz dnevo od 16. do 18. oktobra 1913. Avstrijski in ruski veteranci so prišli tega dne na Lipsko in so se udeležili kakor tudi mnoga dijaška društva vseh nemških, avstrijskih in švicarskih vseučilišč, slavnostnega sprevoda, ki se je pomikal skozi mesto Lipsko. Ob 1/4 na 11. dopoldne so dospeli nemški cesar in saški kralj na slavnostni prostor, kjer so ju sprejeli nemški prestolonasledni in drugi saški principi iz saške kraljeve rodbine. Nemški cesar je pozdravil prisrčno vse kneze, ki so z velikanskim spremstvom prišli k tej slavnosti. Nato se je podala množica k spomeniku, na čelu nemški cesar, nadvojvoda Franc Ferdinand kot zastopnik našega cesarja, veliki knez ruski Ciril Vladimirovič kot zastopnik ruskega carja in švedski princ Viljem kot zastopnik švedskega kralja, kjer so vsi skupno zapeli neko nizozemsko zahvalno pesem, ki so jo spremljale vse lipske civilne godbe. Nato je imel prvi predsednik takozvanega „Patriotenbunda“, komorni svetnik Klemens Thieme, slavnostni govor.

Razvaline mornariškega zrakoplova „L 2“.

Strašna eksplozijska nesreča novega nemškega mornariškega zrakoplova „L 2“, o kateri smo že zadnjič poročali in pri kateri je mnogo ljudi v najlepši dobi prišlo ob življenje, je provzročila v vseh krogih prebivalstva na Nemškem splošno žalost in potrnost. Velik kup razvalin, izpod katerih so morali izvleči pooglenela trupla posadke, to je bil konec lepe zračne križarice. Strašen pogled je bil za očitvece, ko so videli zrakoplov v zraku, ki je bil hipoma ves v ognju, čigar goreči in kadeči se ostanki so bliskoma padali na zemljo in so vsako življenje pod seboj pokopali. Kdor se že vsled groznega padca iz višine kakih 300 metrov ni ubil, ta je postal tu žrtev švigajočih plamen. To je v kratkem času že druga nesreča, ki je zadela nemško državo.

Podrtine uničenega mornariškega zrakoplova „L 2“.

Tedenske novice.

(Odlikovanje.) Nadvojvodinja Marija Jožefa je podelila grofici Rozi Barbo, soprogi deželnega in državnega poslanca in deželnega odbornika grofa Barbo v Ljubljani, red zvezdnega križa.

(Zastrupljenje nadvojvode?) Nadvojvoda Karel Franc Jožef, ki prebiva sedaj v gradiču Miramaru, se je bil v četrtek napotil na Lipsko k proslavi stoletnice zmage nad Napoleonom. Med Divačo in Ljubljano pa je postalo nadvojvodi v vlaku nepričakovano tako slabo, da je moral izstopiti in se vrniti v Miramar. Nadvojvoda je strašno bruhal in sedaj preiskujejo, kako si je mogel tako ostrupiti želodec. Pravijo, da so vzrok zastrupljenju ribe. V nekaj dneh je nadvojvoda zopet okrevl in se počuti sedaj zopet dobro.

(Izžrebanje porotnikov za IV. porotniško zasedanje pri deželnem sodišču ljubljanskem.)

Za četrto porotniško zasedanje so bili izžrebanji sledeči porotniki, in sicer kot glavni porotniki: Avguštin Agnola, steklar v Ljubljani; Iv. Bergant, posestnik in trgovec v Stariloki; Franjo Božiček, trgovec in gostilničar v Spodnji Idriji; Andrej Berčič, trgovec na Rakeku; Jakob Fajdiga, trgovec v Vipavi; Franjo Graul, posestnik in mizar v Zgornji Šiški; Leo Hamann, prokurist v Ljubljani; Valentin Kranjc, posestnik in trgovec v Kranju; Ivan Korošec, župan, posestnik in gostilničar v Češnici; Anton Kosmač, gostilničar in posestnik v Radovljici; Pavel Klinar, posestnik na Plavžu; Ivan Kanc, posestnik in gostilničar v Podsmreki; Ivan Lavrič, posestnik v Cerknici; Ivan Mathian, tovarnar v Ljubljani; Rihard Mally, posestnik v Trziču; Jakob Marolt, posestnik v Žerovnici; Franjo Majdič, posestnik na Viču; Franjo Petrovčič, posestnik in trgovec v Postojni; Jožef Primožič, veleposestnik in gostilničar na Pristavi; Ivan Poklukar, posestnik na Krnici; Rajmund Ran-

zinger, posestnik in špediter v Ljubljani; Ivan Rakovec, tovarnar v Kranju; Ivan Rihar, posestnik in gostilničar v Zgornjem Logatcu; Ivan Šapla, hotelir v Šturijah; Ivan Sajovic, trgovec v Kranju; Feliks Stare, graščak v Kolovcu pri Brdu; Karol Stare, tovarnar v Kamniku; Ivan Smerkolj, trgovec in posestnik v Lukovici; Alojzij Tršan, župan in posestnik v Tacnu; Karol Vičič, posestnik in gostilničar v Postojni; Jožef Verbič, zasebnik na Vrhnikih; Aguštin Zajec, gostilničar; Anton Zorec, posestnik in moker; Melhior Zupan, posestnik, vsi trije v Ljubljani; Ivan Zabret, tovarnar v Bokovku in Ignacij Zupan, posestnik in izdelovatelj orgel v Kamni gorici.

— Nadomestni porotniki: Franjo Anžič, posestnik; Vid Bratovž, starinar; Ivan Černic, posestnik; Jožef Podkov, mesar; Urban Rechberger, prodajalec oglja; Anton Smole, posestnik; Josip Toni, posestnik in mesar; Josip Urbančič, trgovec in Ignacij Vehar, posestnik in mizar v Ljubljani.

(Podraženje sladkorja.) Sladkor se bo zopet podražil, in sicer za 4 vin. pri kilogramu, kot poročajo. Sladkorni baroni rabijo namreč denar za svoje zimske zabave in zato se mora zopet pritiskati na ljudstvo.

(Smrtna nezgoda.) 16. t. m. je padel Ivan Bizjan, vulgo Bukovec, iz Zaklanca v hiši Ivana Prebila v Zaklancu po nezavarovanih stopnicah v klet, ko se je igral z otroki, in se tako poškodoval, da je čez nekaj ur umrl. Mož je rad pil in je bil tudi na dan nesreče precej vinjen.

(Ogenj.) Dne 24. oktobra je izbruhnil v Zagorju na Krasu požar. Pogorela je Andrejzova hiša z vsemi gospodarskimi poslopji vred. Hiša je blizu župnišča in je bila velika nevarnost, da se ogenj ne razširi. K sreči ni bilo burje. Živino so rešili, zgorela je v hlevu le ena krava. Posestnik je zavarovan, škoda je pa veliko večja. Kdo je zažgal, se ne ve. To je letos tukaj že drugi požar. — V petek, 24. t. m. popoldne je bil ogenj v Krtini. Pogorela je pri Gašperniku hiša, hlev, šupa, svinjak in del kozolca. Škoda je velika, ker so pogoreli skoro vsi letošnji pridelki.

(Nevaren potepuh.) V hišo posestnika Franceta Drolc v Špitaliču je nedavno prišel okoli 20 let stari neznanec ter zahteval od navzočih domačih otrok, ki so bili sami doma, kruha, ki mu ga je tudi dala starejša 10 let stara hčerka. Ker pa tujec le ni maral oditi, je šla klicat soseda. A potepuh se za soseda ni zmenil, temveč je odstranil pokrov pri peči, vzel lonec s kavo ter jo izpil. Ko ga je zaradi tega sosedi stavljal na odgovor, je šel neznanec iz veže, oborožil se s krampom in grozilno nastopil proti sosedu. Ko je šel pa sosedi po puško, je potepuh izginil v gozdu. Ni dvoma, da je neznanec iskal priložnosti, izvršiti tatvino.

(Smrtna nesreča na železnici.) Tržaški vlak je dne 14. t. m. popoldne ob pol 1 uri povozil med predori pri Zgornjih Ležečah brzozavnega uslužbenca Gubanca iz Št. Petra. Bil je v službi ter se je ognil lokalnemu vlaku iz Št. Petra; v tem hipu je pa pridrvel iz ovinka tržaški vlak, ga zgrabil za nogo, mu jo zlomil ter ga vrgel z vso silo ob skalovje. Gubanc je obležal s popolnoma razbito glavo na mestu mrtev. Bil je vesten in priljubljen uslužbenec ter je bival v Št. Petru šele eno leto. Doma je iz Vodice na Gorenjskem. Zapušča ženo in troje nepreskrbljenih otrok.

(Smrtna nezgoda vsled neprevidnosti.) V Orehku v postojnskem okraju je snažil posestnikov sin Glažar zvečer pištolo. Sedel je v kuhinji pri mizi, njegova sestra Antonija pa je pripravljala krmo za živino. Med snaženjem je Glažar, ki ni vedel, da je

pištola nabita, sprožil petelina in krogla je zadela sestro v glavo. Dekle je bilo takoj mrtvo.

(Krmno je kradel.) Pri okrožni sodnji v Novem mestu se je dne 16. t. m. vršila obravnava proti Francu Pintarju iz Novega mesta zaradi tatvine. Mož je že precej star in je bil že večkrat kaznovan. V novomeški okolici je zmanjkovalo že dalj časa vedno suhe krme ali kaj enakega. Kot tatu so že leto dni sumili gori omenjenega. Nekoč pa so ga zapazili, ko je iz prostovega kozolca vozil suho deteljo domov. Bilo je okoli polnoči, ko ga je zasačil R. Košiček z naloženim vozom, ki ga je imel s plahto pokritega in na katerem je opazil krmo. Takoj drugi dan je poizvedoval, kje je kaj zmanjkalo in izvedel o omenjeni tatvini. K tej so se pridružile tudi druge tatvine. Pintar je bil obsojen v večdnevno kazen z vsemi priboljški, in to že šestnajstič. Odkar je bil Pintar v preiskavi, se niso enake tatvine več zgodile.

(Utonila je) v Cerkljah pri Kranju triletna hčerka hišnega posestnika in trgovca Jakoba Kristana. Dekle se je igralo ob vaškem potoku in padlo v vodo. Kljub takojšnji pomoči ni bilo mogoče rešiti otroka.

(Koliko se porabi v Evropi kruha.) Na leto porabi Nemčija 57,613.000 met. stotov žita, Angleška 73,944.000 met. st., Francoska 98.432.000 met. st., Italija 64,448.000 met. st., Avstro-Ogrska 57,120.000 met. st., Rusija 178,400.000 met. st. in Španska 40,167.000 met. st.

Razne stvari po svetu.

(Kruh se je podražil v Zagrebu.) S 1. t. m. so zagrebški peki podražili cene malemu pecivu na ta način, da stane vsak komad 4 vinarje, pa naj se ga tudi vzame več skupaj. Dosedaj so namreč prodajalci dobivali po 7 komadov za 20 vinarjev, občinstvo pa po 6, odslej pa tega ne bo več. Podraženje utemeljujejo s podraženjem moke [in višjimi plačami uslužbencev.

(Samomor radi smrti žene.) V Zagrebu si je 21. t. m. 26 letni strojevodja Franc Patriarh prerezal z britvijo žile na levi roki v samomorilnem namenu. Slučajno je prišel mimo njegovega stanovanja neki sosedi, ki je videl skozi steklena vrata, da sedi Patriarh ves krvav na stolu. Takoj je obvestil rešilno družbo, ki je Patriarha prepeljala v bolnico. Vprašan, zakaj se je hotel umoriti, je Patriarh izjavil, da ne more preživeti smrti svoje žene.

(Krvava drama.) V Trstu je stanoval že nekaj mesecev kot podnajemnik pri družini Car v hiši Valdirivo št. 15 trgovec Nikolaj Nicolassi iz Blancaville pri Kataniji. V svoji domovini je imel pred leti ljubavno razmerje s 33 letno šiviljo Agato Ciarmidoro, katere mož je bil obsojen na 20 let v prisilno delavnico. Iz njunega razmerja so nastali štiri otroci, od katerih je le ena sedemletna deklica ostala pri življenju. Ko je prišel Nicolassi v Trst, je pričel razmerje s služkinjo Frančiško Zovi. Ciarmidoro je zvedela o tem razmerju, pripeljala se s hčerko v Trst in posetila svojega nekdanjega ljubimca. 14. t. m. dopoldne, ko ga je ponovno obiskala, je prišlo med obema do zelo razburljivih prizorov. Ko je ga. Car vstopila v sobo, da bi ju pomirila, je ustrelil Nicolassi na svojo bivšo ljubimko, ki se je takoj mrtva zgrudila. Morilec je vrgel orožje proč in pobegnil ter ga dozdaj še niso dobili.

(3000 K poneveril.) Blagajniški sluga tržaške Bance immobilijare Ivan Fossa si je pri imenovanem zavodu v triletnem službovanju pridobil zaupanje predstojnikov. V zadnjem času pa je poneveril več zneskov in pobegnil. Z meje je poslal ravnatelju banke pismo, v katerem ga je prosil odpuščanja in priznal, da znaša vsota poneverjenih vsot 3000 K. Zasledujejo ga potom tiralice.

(Poštni kontrolor defraudant.) Iz Zadra poročajo: Zaprli so poštnega kontrolorja Ivana Pesetko, ker so dognali, da je zmanjkalo 80.000 kron na pošti v Barcagnu, kjer je bila njegova žena poštarica. Ko so Pesetka aretirali, se je hotel z morfijem zastrupiti, a so mu življenje rešili. Pustili so ga bolnega na njegovem stanovanju, kjer ga stražijo. Ženo bodo tudi aretirali. V Zadru je aretacija povzročila veliko pozornost, ker je bil Pesetko ugleden in priljubljen v Zadru.

(Poštni denar poneveril.) V Celovcu so aretirali nekega mladega človeka, ki je postal sumljiv, ker je po gostilnah zapravljaval in trosil denar ter se pripeljal v Celovec z izvoščekom iz Beljaka. Na policiji je izpovedal, da se piše Ivan Osterman in da je pismonoša v Podnartu na Gorenjskem. Našli so pri njem 130 K denarja, o katerem pa je rekel, da ga je vzel doma svoji ženi iz predala in se odpeljal na zabavno popotovanje v Beljak in Celovec. Na brzojavno vprašanje pri orožništvu v Kropi pa je došel odgovor, da je Osterman poneveril v poštnem uradu v Podnartu 236 K in pobegnil. Izročili so ga sodišču.

(Boj z levi v Lipskem.) Kakor poročajo iz Lipskega, je 20. t. m. voz električne železnice zadel v voz cirkusa Barnuma ter je razbil voz, v katerem so bili levi! Osem levov je ušlo. Med občinstvom je nastala strašna zmešnjava. En lev je bežal v neki hotel in letel po hotelskih stopnicah. En lev je napadel konje, ki so bili vpreženi v voz z mobilijami. Od levov, ki so jih ujeli v hotelu, je bil eden pod streho, enega so ujeli v stranišču, nekaj jih je bilo na koridoru in so nanje pometali mreže. Krotiteljica je ujela enega leva in enega tigra. Od pobeglih levov so morali pet levov ustreliti, na enega leva so oddali 150 strelcev, ostale tri pa so zopet ujeli.

(Žrtve zrakoplovne umetnosti.) „Standard“ poroča, da se je od leta 1908. do konca meseca septembra tekočega leta pri letanju smrtno ponesrečilo 333 oseb. Na posamezne države odpade žrtev: Francija 96, Nemčija 68, Amerika 51, Anglija 37, Italija 23, Rusija 21, Avstro-Ogrska 8, Švica 6, Belgija 5, Grčija 4, Japonska in Argentinijska po 3, Rumunija in Kitajska po 2, Brazilija, Peru, Holandska in Črna gora po 1.

(Prepoved kajenja na Japonskem.) Pred kratkim je bil na Japonskem sprejet zakon, ki prepoveduje kajenje vsem nedoletnim. Mladi Japonci sme od sedaj naprej šele po dopolnjenem dvajsetem letu kaditi. Prestopki se zelo hudo kaznujejo. Tobak se niti ne sme prodajati mladoletnim, ki ga hočejo kupiti po naročilu svojih staršev. Tudi pri nas, ko mladina toliko puši, bi bila taka naredba prav zdrava!

(Povzdiga ribarstva morskih gob v Dalmaciji.) V Crapano pri Šibeniku se je ustanovila s pomočjo trgovskega ministrstva zadruga za ribarenje morskih gob, ki ima namen pridobiti dalmatinskim morskim gobam na trgu veljavo, kakor jim gre po izborni kakovosti, vsled katere se lahko kosajo z naj-

boljšim sličnim blagom iz Grške. Naše trgovce in odjemalce takega blaga pa opozarjamo na to zadrugo, na katero se lahko direktno obrača ali pa tudi potom eksportnega pospeševalnega urada c. kr. trgovskega ministrstva Dpt. 20, Dunaj, I., Postgasse št. 8.

(Prodaja jelovega in bukovega lesa.) Deželna vlada v Sarajevu proda iz gozdnega okoliša Šepuljski Potok (okraj Zenica) približno 10.000 m³ jelovega in približno 2000 m³ bukovega lesa. Sprejemajo se samo pismene, na celo razpisano množino se glaseče ponudbe, ki jih je poslati najkasneje do 6. novembra 1913, 11. ure dopoldne deželni vladi v Sarajevu. Razglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

(Kmetijsko nadaljevalni tečaj na Grmu.) V ta tečaj, ki se prične v nedeljo 9. novembra ob 8. dopoldne, se še sprejemajo mladeniči iz novomeške okolice, ki so dostali pouk v ponavljalni šoli. Želeli je, da šteje ta tečaj mladeniče iz vsake vasi, kolikor jih imamo v bližini. Iz vsake teh vasi bi se morala tečaja udeležiti vsaj dva mladeniča, če ne več. Pouk traja vsako nedeljo od 8. do 10. dopoldne od 9. novembra naprej do konca marca.

(Shod živinorejcev na Grmu.) Živinorejska zadruga za novomeško okolico priredi v nedeljo 16. novembra ob 2. uri popoldne shod živinorejcev na Grmu. Na dnevnem redu tega shoda je razprava o jalovosti krav in o zdravljenju te bolezni in razprava o povzdigi kravjereje in mlekarstva v novomeški okolici. Opozarjamo naše živinorejce že danes na važnost teh vprašanj z vabilom, da se shoda mnogoštevilno udeleže.

(Rigolanje vinogradov z razstreljevanjem zemlje) s pomočjo dinamoma I. se bo kazalo v ponedeljek dne 10. novembra v šolskem vinogradu v Cerovcih. To razstreljevanje vinograda v svrhu rigolanja bo kazalo imenovanega dne avstrijsko državno vinarsko nadzorstvo iz Dunaja, ki priredi tudi po drugih vinskih deželah te poskušnje. Kdor se zanima za rigolanje vinogradov s pomočjo streljanja, je vabljen, da se udeleži teh poskusov, ki se vrše imenovanega dne od 9. naprej v Cerovcih.

(Slabim letinam) se naš kmet s pravilnim gnojenjem izogne. Dokazano je, da je ozimina, kateri se je dobro s Tomasovo moko gnojilo, veliko boljše prezimila in v obče veliko bolj kljubovala vremenu in škodljivim mrčesom. Poleg hlevskega gnoja je Tomasova moka pri ozimini v dosegu najvišjih uspehov v množini 400 kg na en hektar največje važnosti. Pri gnojenju brez hlevskega gnoja se poveša ta množina na 500 do 600 kg na en hektar in poleg tega se pridene še primerna množina kalijeve soli in dušika.

(Oddaja umetnih gnojil.) Kdor želi dobiti Tomasovo žlindro in kalijeva gnojila od podružnice novomeške, naj se čimpreje zglesi. Podružnica naročuje le proti naročilu in zaaranju naročitve in šele potem, ko je gnojila naročenega za cel vagon. Tudi je gnojila pri sprejemu plačati. Poznejša plačila in plačila na daljše roke so zmeraj dražja, ker je treba v tem slučaju tudi obresti plačevati. To naj si zapomnijo vsi tisti, ki mislijo, da se čaka v kupčiji zastoj na poznejša plačila. Kdor plača pozneje, plača zmeraj dražje!